

Tarih Tekerrür mü Ediyor?

Ortadoğu'da devam eden çatışmalar, özellikle de Irak petrol sahalarının IŞİD'in kontrolü altına geçmesi ve enerji güvenliğine ilişkin riskler, Kuzey denizinden çıkarılan ve varili uluslararası standart olarak kabul edilen kaliteli ham petrolün yani Brent petrolün fiyatının, 2014 yılı Haziran ayında, varil başına 115.7 dolarla zirve yapmasına sebep olmuştu. Şimdilerde ise küresel ekonomik yavaşlamaya ilişkin endişeler ve tedarik fazlaları nedeniyle, sürpriz bir şekilde petrol neredeyse yükseldiği hızla bir düşüş gösteriyor.

Petrol piyasalarını çok sarsmamak için, OPEC üyelerinin üretimi yavaşlatmayacaklarına ilişkin beyanları gibi bazı gelişmeler, petrol arzı kaygılarını hafifletti. Bu fiyat düşüşüne yol açan diğer faktörler arasında, ABD'nin petrol üretimini artırması karşısında, Suudi Arabistan'ın pazar payını korumak için fiyatları düşürmesi, Avro bölgesinde resesyon endişesi ve IMF ve OECD'nin küresel büyüme tahminlerini düşürmesi sayılabilir.

Son senaryo 2009'dakine benzerdi; Temmuz 2008'de varil başına 147 ABD dolarına fırlayan fiyatlar, iki ay sonra küresel mali kriz sebebiyle düşmüştü. Şu sıralarda fiyatların dibi bulmasının sebebi ise hem arz hem de talepteki değişkenlikler olarak gösterilebilir. Dünyanın yavaşlayan ekonomileri nedeniyle talepte bir daralma varken, diğer bir faktör olarak Amerika Birleşik Devletleri sayesinde arz artışı da söz konusu.

Petrol fiyatlarındaki sert düşüş, petrol üreten ülkeleri nasıl etkiler?

Petrol fiyatlarındaki keskin düşüşle birlikte, petrol üreten ülkeler, yaklaşan bir ekonomik darbeye hazırlanıyorlar. Hatta bu düşüş Suudi Arabistan, Bahreyn, Umman, BAE, Katar ve benzeri OPEC üyelerinin bütçe açıklarını genişletmiş olsa da; içlerinden en az etkilenen Suudi Arabistan gibi görünüyor. Suudi Arabistan gibi ülkelerin bir avantajı, maliyet-etkin sondaj yöntemleri ve petrol teknolojisidir. Bu, Suudilere üretim düzeyi vasıtasıyla fiyatları istedikleri gibi yükseltip alçaltma imkanı sağlar. Ayrıca fiyatlardaki düşüş nedeniyle oluşan bütçe açığını, ekonomik olarak mevcut döviz rezervleri ile kapatabilir.

Suudiler, petrol gelirine bağımlı diğer bazı ülkelere, fiyatları yükseltmek için üretimi kesmesi yönünde teklifler almalarına rağmen, üretimlerini önceki düzeyde tutmayı sürdürdüler. Ülkesinin mali durumu konusunda kendinden emin konuşan, Maliye Bakanı İbrahim El-Assaf, konuya ilişkin yaptığı basın toplantısında, petrol fiyatlarındaki düşüşe rağmen, Suudi büyüme oranının yüzde 4'ü aşabileceğini öngördü. Ayrıca, petrol fiyatlarındaki herhangi bir düşüşün mali geliri etkilemesi durumunda, bununla baş edebilecek gereçlere ve potansiyele sahip olduklarını ekledi.

Enerji, politik gelişmeleri nasıl şekillendirir?

Enerji sektörünün, dünyadaki siyasi olayları şekillendirmede katkısı olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçektir ve fiyatların, özellikle son dört yılda olduğu gibi, en düşük seviyesinde olduğu zamanlarda, bunun sebebinin görünürdeki ekonomik faktörlerden ziyade, ortadaki birçok spekülasyon olduğu görülmektedir.

Rusya, enerji sektöründe Suudi Arabistan'a rakip bir ülke ve Amerika'nın da ezeli rakiplerinden biri, dolayısıyla bazı kişiler fiyatlardaki bu düşüşün, Rus ekonomisine yönelik ortak bir cezalandırma olduğu konusunda spekülasyon yapıyorlar. Bazı kompto teorileri, petrol fiyatlarındaki son % 23'lük düşüşü, 2013 Eylül ayında, Kızıldeniz

yakınlarında, John Kerry ve Kral Abdullah arasında yapılan gizli bir toplantıya dayandırıyor.

ABD eski Başkanı Ronald Reagan'ın oğlu Michael Reagan da, Soğuk Savaş'ı kendi menfaatleri doğrultusunda sona erdirmek için, babası ve Suudi Arabistan arasında gizli bir anlaşma yapıldığını iddia ederek bu tür teorilere katkıda bulunan kişilerden biri olarak biliniyor. Oğul Reagan Rusya'yı yenmek için Obama'ya babasının adımlarını takip etmesini önererek şöyle diyor:"Başkan Obama'ya Ronald Reagan'ın, Sovyetler Birliği'ni nasıl mağlup ettiğini incelemesini tavsiye ederim. Hepimizin bildiği gibi o bunu tek bir kurşun atmadan başardı, çünkü başka bir süper silaha sahipti - petrole."

Reagan bu tespitinde haklı görünüyor. Şöyle ki, Rus ekonomisi GSYİH'sının yaklaşık %45'ini teşkil eden enerjiye bağımlıdır ve bu da onu bu tip fiyat düşüşleri karşısında savunmasız hale getirir. Şu anda Rusya'nın devlet bütçesini dengeleyebilmesi için, yaklaşık 110 \$'lık bir fiyata ihtiyacı var. Eski Sovyet lideri Mikhail Gorbaçov'un "Dünya yeni bir Soğuk Savaşın eşiğinde" diyerek uyardığı gibi tarih bir kez daha tekerrür ediyor gibi görünüyor. Nitekim bugün, petrol fiyatlarındaki düşüş yüzünden rublenin değer kaybettiğine tanıklık ediyoruz, tıpkı 1980'lerin sonlarında gerçekleştiği ve Sovyetler Birliği'ni iflasa götürdüğü gibi.

Yeni Gerçeklikler, Enerjide Küresel Değişim ve Bunun Sonuçları

2. Dünya Savaşı'ndan beri Amerika Birleşik Devletleri'ndeki petrol politika yapıcıları, enerjide dış kaynaklara bağımlılıktan endişe duymuşlardır. Sonrasında ekonomik durgunluğa yol açan 1970'lerdeki petrol fiyat şoklarının acı hatıraları, her zaman bir endişe kaynağı olmuştur. Bugün, ise tablo aynı değil. Amerika küresel petrol fiyat değişimlerine karşı kırılganlığını aşmış, enerjide bağımsız bir devlet haline geldi. Bu durum göz önüne alındığında, enerji bağımlılığı açısından büyük bir jeopolitik kayma olduğunu, dünyanın en büyük enerji tüketicisi olarak ABD'nin yerini artık Çin'in aldığını görüyoruz.

Petrol ve gaz küresel emtia olduğundan ve dünyanın bir kesiminde fiyat artışı varsa, diğer ihracatçı ülkeler de doğal olarak peşinden gideceğinden, petrol ve gaz sektöründe kilit oyuncu olan Amerika da, enerji fiyatlarındaki bu değişimlerden etkilenecektir. Bütçeleri yüksek oranda petrol gelirine bağımlı olan ülkeler alarma geçmişken ve ekonomik istikrarlarını korumak için, bütçe açıklarını daraltmaya yönelik ellerinden geleni yapıyorken, bu durumdan en çok istifade eden de elbette ki petrol tüketicileri olacaktır.

IMF'den Tom Helbling petrol fiyatındaki % 10'luk oynamanın küresel GSYİH'de yaklaşık % 0.2'lik değişim getireceğine işaret ederek, sonuçta bu işten kazançlı çıkanın dünya ekonomisi olacağını belirtmiştir. Nihayetinde bu düşüş, kaynakları üreticiden alıp, kendi kazanımlarını harcamaya daha yatkın olan tüketici cephesine kaydıracaktır. Bu düşüş sürdüğü takdirde dünyanın en büyük ikinci petrol ithalatçısı olarak Çin, ithalat harcamalarında 60 milyar dolar kazanmış olacaktır.

<https://www.harunyahya.info/makaleler/tarih-tekerrur-mu-ediyor>